

הוא מותר בשל גויס: ועוד יש להביא ראיה ברורה להדגש מותר בשל גויס דכפרק קמא דראש השנה (דף י"ג.) איחא בעו מיניה חברייא מרב כהנא עומר שהקריט ישראל כניסתן לארץ מהיכן הקריטוהו אם תאמר דעיל כד גוי קריכס אמר רחמנא (ויקרא כג י') ולא קריי גוי ממאי דלקריט דילמא לא לקריט לא סלקא דעתך דכתיב (יהושע ה יא) ויאלכו מעצור הארץ ממחרת הפסח ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דלקריט עומר והדר אכלי מהיכן הקריט אמר לן כל שלא הביא שליט כד גוי והשתא אי אמרת דליסור חדש נוהג אף בשל גויס לא נריך לומר ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול וכי' בלאו הכ' דיוקא נמי מני למימר לא סלקא דעתך דכתיב ויאלכו מעצור הארץ

א(ב) ומ"ש אלא שבזמן שהעומר קרב מותר מיד בששה עשר בניסן אחר הקרבנות. לקרובים שיודעים שכבר קרב, (ה) ולרחוקים מחצות ואילך. ובזמן דליכא עומר (ו) אסור כל יום ששה עשר. והאידינא שאנו עושין שני ימים אסור כל יום שבעה עשר עד תחלת ליל שמנה עשר משום שהוא ספק יום ששה עשר ח"י: ג ואין העומר מתיר אלא תבואה שנשרשה קודם העומר אבל אם לא נשרשה קודם העומר אינו מתירה. כתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל בתשובה ודאי בכל

הוא מותר בשל גויס: ועוד יש להביא ראיה ברורה להדגש מותר בשל גויס דכפרק קמא דראש השנה (דף י"ג.) איחא בעו מיניה חברייא מרב כהנא עומר שהקריט ישראל כניסתן לארץ מהיכן הקריטוהו אם תאמר דעיל כד גוי קריכס אמר רחמנא (ויקרא כג י') ולא קריי גוי ממאי דלקריט דילמא לא לקריט לא סלקא דעתך דכתיב (יהושע ה יא) ויאלכו מעצור הארץ ממחרת הפסח ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דלקריט עומר והדר אכלי מהיכן הקריט אמר לן כל שלא הביא שליט כד גוי והשתא אי אמרת דליסור חדש נוהג אף בשל גויס לא נריך לומר ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול וכי' בלאו הכ' דיוקא נמי מני למימר לא סלקא דעתך דכתיב ויאלכו מעצור הארץ וגו' שאם לא הקריט היכא הו' אכלי ממחרת הפסח והלא אסור משום חדש אלא בשל גויס וכיון דהשתא קא סלקא דעתך דלא הקריט כיון דעיל כד גוי לכך נריך להך דיוקא דממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דאי איחא דעיל כד גוי ולא הקריט עומר מעיקרא אמאי לא אכלי הלא בשל גוי אינו אסור משום חדש אלא ודאי דהקריט עומר משל ישראל ולהכי לא אכול מעיקרא משל ישראל מהיכן הקריט ומשני שלא הביא שליט כד גוי הרי מוכח להדיא דמדאורייתא אין איסור חדש אלא בשל ישראל: וכן יראה ממה שכתב בליקוטי מהרי"ל (סי' ט מהדורא מכוון י"ס) וז"ל ואף על גב דיש פוסקים דאין נריך לומר כה הו'איל בלאו הכי איסור חדש בחוזה לארץ מדרבנן מכל מקום אנשי מעשה מחמירין על ענינן. וכיוצא בזה כתב בתרומת הדשן (סי' קא) בשם האור זרוע (מ"א סי' שנה) ופשיטא דליכא למימר דאיסור חדש אינו אלא דרבנן דהא קיימא לן כרבי אליעזר דחדש אסור מן המורה בכל מקום אלא ודאי דרנא לומר דבשל גויס אינו אסור אלא מדרבנן דסתם חוזה לארץ בשל גויס הוא והיינו טעמא דכיון דמוכח דכפרק קמא דראש השנה דאין אסור מדאורייתא אלא בשל ישראל ויבדלושמי משמע להו דאסור בשל גויס אלמא דבשל גויס אינו אסור אלא מדרבנן. אבל לפע"ד כיון דמדאורייתא אין איסור בשל גויס מהיכי חיימי לן לאסרו מדרבנן ולחדש גזירה ואיסור שלא נאמרה בחלמוד דמהירושלמי ליכא ראיה כלל דכפרישית וגם הראיה שכתב הרא"ש ללמוד בקל וחומר מערלה גם כן כבר נדסיח ומתוך מה שכתבתי אהה רואה שנתחדש עוד דחיימי לראיית הרא"ש ללמוד קל וחומר מערלה והוא דשאני מערלה דנוהג בארץ אף בשל גויס שהרי לא מעטיה רחמנא הילכך ראו לגזור ט בחוזה לארץ אף בשל גויס דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון (פסחים ל:.) אבל חדש שאינו אסור בשל גויס אפילו בארץ מדכתיב קריכס דלפינין מיניה שאין העומר בא אלא מקריי ישראל כך אין איסורו נמי אלא בקריי ישראל וכדאמרתן הילכך אפילו בחוזה לארץ לא ראו לגזור ט בשל גויס: גם ראיתי תשובה למהר"ם מעיל דק בן ההגהות דמהר"ל (לעור) ח"ל רבינו אביגדור כ"ך כתב בפירו דחדש בחוזה לארץ אינו נוהג בשל גויס וז"ל השיב ריב"א הא דחדש נוהג בחוזה לארץ הני מילי בשל ישראל אבל בשל גויס אינו נוהג בחוזה לארץ ויכול לשמות שכן אפילו בחורף. וגם בהלכות גדולות משמע דחדש אינו נוהג בחוזה לארץ בשל גויס ושמת משמע להו דהלכה כתנא קמא דרבי אליעזר דכפרק קמא דקידושין עכ"ל התשובה ואפשר שעל תשובה זו סמכו הגדולים שלפנינו אבל לפע"ד נראה ברור דאף על גב דהלכה כרבי אליעזר אין לאסור בשל גויס מעיקר ההלכה ואפשר נמי דר"י גופיה לא כתב כך להלכה למעשה אלא שכן נראה מהירושלמי שלא לחלק והגדולים שצאו אחריו הוסיפו וכתבו לאיסור נסתם אבל לאחר העיון יראה דמותר מדינא דכפרישית וכלן אין לשום גדול להורות הוראה לאיסור היפך המנהג שנהגו על פי גדולי ישראל להיתר ומי שרואה להחמיר לעצמו מדת חסידות הוא ולא יורה לאחרים דלא יתיי לאיניו ודוקא כמי שהורגל בשאר פרישות ומפורסם לחסיד ראשי לנהוג לאיסור גם כן כמו שכתב ראב"ה ברש"י ברכות (סי' א) עמוד

2) לגבי קריאת שמע של ערביה ח:

ב ומ"ש אלא שבזמן שהעומר וכו'. שם במנחות פרק רבי ישמעאל (פסח:) ומפרש התם דכדאיכא עומר עומר מתיר דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם אבל דליכא עומר כל יום הנף אסור דכתיב עד ע"ס היום הזה עד ע"סומו של יום וקסבר עד ועד כלל:

ג כתב א"א הרא"ש בתשובה וכו'. כבר כתבתי בסמוך (פ"ה א) דכשכתב הרא"ש תשובה זו היה חופס כר"י דחדש נוהג בשל גויס ולכן החמיר באותן שנים דימי העינוי נמשך עד פרוס הפסח כלומר עד שהגיע הפסח ועדיין לא זרעו התבואה וגם עת הגרד

פרישה

רצב (ה) ולרחוקים מחצות ואילך. מפני שהם יודעין שאין בית דין מתעללים ט: (ג) אסור כל יום ששה עשר. ז"ל הנמלא דמתן דליכא עומר עומר מתיר דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם מתן דליכא עומר כל יום הנף אסור דכתיב עד ע"ס היום הזה עד ע"סומו של יום וקסבר עד ועד כלל:

הגהות והערות

ח] עיין ט"ו כאן (ס"ק ב) ובבאור הגר"א כאן (ס"ק ב) שהרבו להשיב על הביח. וע"ע משנה ברורה (סי' תפט ס"ק מה) ובאר ה"ה הלכה שם (ד"ה אף): ח"י "ששה עשר" כ"ה ברוב הדפוסים ובדפוסים ראשונים (כ"י, ב"ח ופרישה) הגירסא כאן "ספק יום שבעה עשר":

דהיינו אחר י"ו נניסן שלא יאכל מהם ומספק אין לאסור כל השעורים כיון דרוב השעורים נורעו קודם י"ו נניסן וכן כתב המדריש שם יכלו לחרוש וכו' אבל נפקיו (שם) חזר ולא אסר בשל גי' אלא (פי' מקא) וז"ל ומה שאנו קונים שכן מן הגי' ואין לנו חוששים בערלה וכלאים אבל נחדש כתב בסתם אסור ומשמע דלי דאינו אסור לחדש שמה השעורים לא השרשו קודם העומר אומר ראב"ה (פי' אלא בשל ישראל וכדמוכח גם כן מדברי הרמב"ם שלא כתב (נפ"י מקא) דסמיכין ארובא דשכר עשוי משעורים שהשרשו קודם העומר אי נמי מישנים מיושנים משנתיים והוה ליה ספק ספיקא ומיעוטא דמיעוטא ולא מיישינן. והנהו מיימון כתב בפרק (י"א) [י'] מהלכות מאלכות אסורות (א"ח ג) בשם ספר מלוות (לאין קמ"ד) שהשיב ר"י ט' דמספיקא אין לאסור דרוב מטאות שלנו נורעות ונשרשות [קודם העומר] ובערמניאל"ה זורעים שטלת שועל אחר הפסח מכל מקום כיון שאין דלמות המדינה נעולות ויכול להביא שם ממקומות אחרים שרוב זורעים קודם הפסח מותר אכן ה"ס היה נוהג להחמיר על עגמו שלא לאכול שעורים לפי שרוב נורעות אחר הפסח או לפי [נ] סמוך מאוד ואפילו לפי חומרא זו בן פסח לקציר שעורים מותר לאכול מהם עכ"ל (א):

השנים אין לחוש מספק על התבואה לאסרה [ב] שמא לא נשרשה קודם דסמיכין ארובא שנשרשת קודם לעומר. ועוד שהוא ספק ספיקא שמא היא מתבואת שנה שעברה. ואפילו היא מתבואת שנה זו שמא נשרשה לפני העומר. ועתה לפני הפסח נתתי אל לבי יען (ג) שימי עיניי הגויים היו בפרוס הפסח (ד) וגם (ה) עת הגריד [ב] היה ולא יכלו לחרוש ומיעוטא דמיעוטא זרעו לפני הפסח. ולא מלאני לבי לאסור אולי לא ישמעו לי. ואני משיב לשואלים דרשו מאת עובדי האדמה (ה) אם יאמרו שהרוב נשרש לפני הפסח מותר ואם לאו אסור. וגם אני זכור מנעורי פעמיים ושלש שימי עיניי הגויים היו בפרוס הפסח שרבותי נהגו איסור אבל לא הורו הלכה למעשה לאיסור. (ו) ואהא סמיכין ואיני מורה איסור דמוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין (שבת קמח). והחרד יפרוש עד כאן: ד (ו) תבואה שנזרעה אחר העומר וקצרה וזרעה ובשעת העומר היתה תחת הקרקע (ז) ולא התחילה עדיין לישרש (ט) מיביעיא אם העומר זה בסיון (קצב) [קצא] [עד כאן]:

ד תבואה שנזרעה אחר העומר וקצרה וכו' מיביעיא אם העומר מותר וכו'. נפקא הנהו (כ"מ ט): ונמנמות פסק רבי ישמעאל (פ"ט). ופירש רש"י כמאן דשדו נכדא דמין ושרינה עומר דהא דלמנן שאם לא השרשו אסורים עד שיטא' העומר הנה ענידוליהן מיירי או דילמא בטלינהו אגב ארעא וכי לקיט להו כנידולין דמו [ד]:

דרכי משה

רצג (א) כתב בתרומת הדרשן סימן קצ"א דהיכא דאירע שהשלג והכפור הוי עד הפסח וכלל הסביבות שמביאים משם תבואה היה השלג וקרח ורוב שתייתם שכר או צריך כל חרד להחמיר על עצמו אבל לא יורה לאסור דמוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין דודאי לא יפרשו דהואיל ורוב שתייתם הוא שכר קשה להפרישן אמנם אם רוב שתיית המדינה הוא יין ואינן צריכים לשתות שכר מותר להפרישן ולהורות לאיסור היכא דליכא אלא חדא ספיקא שמא של אשתקד הם ומצוה למחות בהן בהמוך עד כאן לשוננו:

פרישה

הימה יבש ממטת המורף והקמח: (ב) אם יאסרו שהרוב נשרש לפני הפסח. משמע דוקא שהרוב נשרש אבל מחלה על מחלה לא ולא אמרינן דלף אם הוא מחלה על מחלה מכל מקום ספק ספיקא הוא דלמילא אי נמי יש לומר דנקט רוב משום דלי אפשר לנמנמ ולידע אם הוא מחלה על מחלה אם לא שהרוב נשרש קודם הפסח דלוי הוא יכיר לעינים וק"ל: (ו) ואהא סמיכין. פירוש סמוך אי ורשמי: (ז) תבואה שנזרעה אחר העומר. שאין לה הימר עד שנה הבאה: (ח) ולא התחילה עדיין לישרש. שאם התחילה לשרש היה זה העומר השני ממירה ולא נידוליהן: (ט) מיביעיא אם העומר וכו'. פירוש ללקוט הפסחה בעינה מתוך

דרישה

[ב] שמא לא נשרשה קודם דסמיכין. וכן כתב בסמ"ג בשם ר"י שאין לחוש מספק וכתב ובלומברדי"ה רובן זורעין שכולת שועל אחר הפסח אף על פי כן מאחר שאין דלחות המדינות נעולות ויכול להביא שם ממקומות שרובן זורעין קודם הפסח ומותר עכ"ל וכן כתב רמ"א (סי' ע"ש) ואפילו להחמירין בין פסח לקציר שעורים מותר לאכול מהם ועיין מה שכתב תרומת הדרשן סימן (קצ"ה) [קצ"א] היכא דאירע שהשלג והכפור החזר הפסח והביאו רמ"א בהג"ה בשולחן ערוך (שם) ע"ש. עד כאן המגיה:

חדושי הגהות

רצג [ב] הפרישה כתב דומה נכון לגרום וגם עם סגריה היה מלשון דלף טורד כיום סגריה (משלי כ"ו) וכו"ה שם נמשוה:

הנהרות והערות

כאן (אות ד) שכתב שכתשוכה כתוב "עת סגריה". אבל בספרים שלפנינו הגירסא עת הגריד: [ג] הגור אריה כתבה על הפסוק "כעת חיה והנה כן לשרה אשתך" (בראשית יח י) ולא על הפסוק המובא כאן "כעת חיה ולשרה כן" (שם פסוק ד): [ד] כ"ה ברש"י כמנחות אבל בבבא מציעא שם פירש"י "וכקרקע דעלמא דפו ולא שייך עומר גביהו לפשריהו" ומשמע מהקדן אורה (מנחות שם ד"ה חייטם) ששתי הלשונות עולים לפירוש אחד:

בצק מן החיוב ולא מן הפטורי, שאם היו נוטלין לאחר הפרשה היתה כל העיסה פטורה, ונמצא שאור זה ג"כ של פטור, והוי כמו שאור של נכרים דצריך תקנה¹⁰. והשתא בנ"ד אף אם יטלו קודם הפרשה איכא למיחש דילמא איתרמי לידיה אותו שאור של נכרים שנתערבו ולא ניטלה ממנו והיא של פטור, וכשתחמיץ משאור זה

שנעשה מבצק זה יתערב ג"כ בעיסה האחרת, וכשכא להפריש חלה מאותו עיסה איכא למיחש ג"כ דילמא איתרמי אותו בצק שניטל כבר מעיסה ראשונה והיא של פטור. אפס י"ל דכולי האי לא חיישינן דתתמי תרי זימנין ממש אותה של נכרי¹¹, הנראה לעניות דעתי כתבתי.

דיני חרש

סימן קצא

כהאי גוונא הוה עד סמוך לימי פסח, דבעי שיורעו כדי שישרש קודם יום הנף היינו ג' ימים, כדמוכח בהדיא פ' מקום שנהגו (פסחים נה, א) גבי הא דתניא המנכש בשלשה עשר וכו'⁸, וגם אם הוא כה"ג שכלל הסביבות שמשם מביאים תבואה הוי השלג והקרח כמו במדינה זו, וכמו שהמדינה רוב שתייתם שכו, שאז קשה להפרישם, בכה"ג אין להורות לאיסור דמוטב יהי שוגגין וכו'⁹, כי לא ישמעו כלל הואיל ורוב השתייה אינם עושים אלא משעורים וכיוצא בהם שנורעו סמוך ליום הנף. אבל אם רוב שתיית המדינה יין ואינם צריכין לשעורים ולשבולת שועל רק לפעמים למאכל, ובשאר תבואה שאינה מה' המינים אין חדש נוהגים בו, ולכך לית דוחק דציבורא במידי להפרישם מאיסור חדש היכא דליכא אלא חדא ספיקא¹⁰ שמא של אשתקד שמא של שנה זו, מצוה למחות בהמון העם ולהורות להם לאיסור. דספק ספיקא¹¹ אין כאן דנימא ספק של אשתקד ואת"ל של שנה זו שמא תבואה זו מן המיעוט שנורעו קודם יום הנף, ומופלג מיום הנף¹² דכיון דמיעוטא הוא לא עבדינן מיניה ספק ספיקא, דמיעוטא לגבי רובא כמאן דליתא, כדאיתא בהדיא בתוס' בשמעתא דפתח פתוח פ"ק דכתובות¹³. הנראה לע"ד כתבתי.

שאלה: יש שנים נמצאו בזמנינו שהשלג והקרח שוהה על פני הארץ סמוך לימי פסח ואי אפשר אפי' למיעוטיה דעובדי אדמה לזרוע השעורים ושבולת שועל קודם יום הנף העומר, יש לחוש באותה שנה שלא לאכול אותם זרעים ושלא לשתות השכר שעושין מהן משום איסור חרש או לאו.

תשובה: יראה דבכה"ג כל ירא שמים יחוש לעצמו, אבל למחות בהמון העם לאו שפיר דמי¹, וכן מצאתי שהעתיק אחד מהגדולים² מתשובת הרא"ש³ ד"ל: מה ששותין שכר סמכין ארובה שנורעו קודם לעומר, ועוד דאיכא שעורים של אשתקד, ושנה זו נתתי על לבי כי מיעוטא דמעוטא לא יכלו לזרוע קודם לעומר ולא אסרתי דמוטב שיהו שוגגים ואל יהו מזידים, וכן ראיתי בכה"ג רבים נוהגים איסור אבל לא הורו הלכה למעשה ע"כ. ואע"ג דאשירי⁴ מפרש וכן רב אלפסי⁵ וסמ"ג⁶ פסקו, דחדש דאורייתא בזמן הזה, ואפ"ה כתב אשירי דאין להורות לאיסור, וכא"ז הגדולי ראיתי דכתב דמדרכנן היא, אכן נדחק מאד ליישב לפי שהעולם אין נזהרין בדבר.

ונראה דהיכא דאיתרמי שנה כה"ג שהשלג והקרח

9. וכ"כ במרדכי פסחים (סי' תקצ"ט) ובתשו' בנימין זאב (סי' ש"כ) ועיי' כנה"ג (י"ד סי' שכ"ד). 10. עיי' היטב כנה"ג שם וא"כ יש למחות וכו'. 11. היינו מסקנא דמילתא. רמ"א (שם סי"א) וכנה"ג שם וש"ך (סקכ"ב) וט"ז (סקי"ג) ועיי' תשב"ץ (סי' שצ"א) [ועיי' תשו' באר יצחק אריח סי' י"ב].

סי' קצא: 1. רמ"א (סי' רצ"ג ס"ג). 2. טור י"ד סי' רצ"ג. 3. כלל כ' סי' א'. ועיי' לקט"י (ח"א עמ' 96). 4. הלכ' כלאים סי' א'. 5. קדושין רמז תרט"ו (טו, א מדפה"ר). 6. לאוין קמ"ב. 7. ח"א סי' שכ"ח. 8. עיי' ש"ך (סק"ב) ובנקודה"כ דחה ראיות רבינו והניח צ"ע. 9. עיי' ט"ז (סק"א) דל"ש הכא מוטב שיהיו שוגגין ואין די בכך להציל מאיסור חדש, ועיי' כתב טעם אחר, ע"ש. ובנקודה"כ דחה דבריו, ועיי' בהג"י בית לחם יהודה שם, [ועש"ך סק"ז ודו"ק]. 10. עיי' ש"ך (סק"ו) ומש"כ בשם הלח"מ סוף מס' תרומות. 11. משמע דאילולי פירכתו הו"ל ס"ס, ועיי' טור בשם הרא"ש ובמוצל מאש (סי' ג') הביאו בהג"י רע"א שם הק' דהא הו"ל ס"ס משם אחר ול"ח ס"ס כמש"כ התוס' כתובות (ט, א ד"ה א') וק"ו זו כבר הק' מהריט"א בכורות (פ"ב אות י"ז) עמש"כ בספרי שע"ש (ביה"ס שי"א) ויישבתי היטב עפ"י רבינו עצמו, עש"ב. 12. לכאורה מוכח דס"ל דלא בעינן ס"ס המתהפך דהא הכא אינו מתהפך, עיי' גט פשוט (סי' קכ"ט) ויישבתי היטב עפ"י (סי' קס"ו הער' 10), ושורר כן בפר"ח (כללי ס"ס סוסקמ"ז) על דברת השור"ע, ע"ש. 13. ט, א ד"ה ואב"א.

שמסמחה של מלכה היא, יחיד בסי' אור חדש, וכנכ על קושי כחיל למיד ספיקא דאורי מן החורה לחומרא, יל דבאמה מיירי בעריפה הגיכרה, ואי דיש ק"י מבטימ; יל כל דין שחילתו להחמיר וסופו להקל לא היו דין, ועל קושי, אמאי לא ילפיק דסוכה לא יהי כשר רק כדי מינים, מק"ץ מלולב, יש כי חירוליס, אי דשאני לולב דפסול בשחפות, וסוכה כשר בשחפות, וכי דכל דין שהחילתו להחמיר וסופו להקל איתו דין כחיל, והנכ מהא דגר מהור במזמרת, ליל דס"ל דתרי

הכל לספק ממחר ולספק קבל, וקשה למכ לי תרי קראי, ותכ"ס משום דספיקא דאורי מן החורה לחומרא, וא"כ ליל כל דין וכו', וממילא ליל דאירובי השחפות כשר, וע"כ רגנו סניו אחרוניכו, דאינס לריכין כ"כ אחרונים, וש"מ מה, דר זירא ס"ל ספיקא דאורי מן החורה לחומרא, וע"כ, כיון שבעל המאור כהב דאחיא כר זירא, דלחם משיירא, ולר זירא לשיעחו ספיקא דאורי מן החורה לחומרא, ולא מאירין משום ס"ס ככה"ג, י"ל דמיירי גם בככר קטן.

סימן מג

בדין חטים שמורים שיש עליהם חשש איסור חדש

ומה נראה שאין כל הזרעים וכל התבואות שווין ואין כל המקומות שוין ולכ"פ מידי ספיקא לא נפקא עכ"ד, וכל זה רומח החיים (י"ד סי' ק) בסוף ההשבה בדברים אחדים ח"ל: ולענין לחק בין טעם לגריד ע"י חוסי פסח"ס (י"ה ע"א) ויפה כחצת מפי הרא"ש פ"ב דכלאים אות ה' ותל"ט, עיי"ש, ומספוקי א"כ באמת השאל ד"ס הוב המכרי"ם שיק עיי"ש, והגב דהש"ס דפסחים שם פריך כג דברי ר"י דמתקן בין לה לגריד מכל הרכבה וכו' כנר עמד בזה המכרי"ם שיק (כ"פ שפ"ו) ומתקן שם עיי"ש, וא"כ כן מדינת ענגלננד הנהבך בגשמי מרובים בודאי הארץ נהה ונקלט במכרה מנשאר מקומות ומידי ספיקא לא נפקא וכ"י המכרי"ם שיק ויש להחיר בחדש כזה"ז ובשעת החק וכ"י מעלתו.

מש"כ לענין השמן לפסח בודאי הוב בלידוף א"כ השמן הראשון שינא לא לקח לפסח, דזכ נחשב להגבלה לשיעוה הפוסק דמועיל הגעלה בשאר משקים, ומדח הרכיחה בשמן הראשון הוי לא פחות משאר שמן, בודאי יש להחיר כיון דא"כ בנא זה יש להחיר בנידונו וכ"י כח"ב.

ומחמת רוב העירעה הני מוכרם לק"ר. ובזכ הני ידיו דושח"ה כח"ב.

יצחק יעקב חיים

ב"ה יום ג' תצוה תשכ"ו לס"ק.
שו"ר לכבוד דיי"ג הרב הגאון המפורסם וכו' כש"ת מוהר"א הלפרן שליט"א.

את יקרת מכתבו קבלתי עם הרצף בנוגע לגידו חטים שמורים שיש עליהם חשש איסור חדש.

והנה הרבה הרבה בארכתי בח"י לענינה דחדש, ומש"כ בענין השאלה נחט"ס שגורעו שלש ימים קודם הפסח בשדה ישראל וקשה מאד למלוא חטים שמורים אחרים לסמוך על הכ"ד (סי' ק"י"א), והביא דברי גדולי הפוסקים בזה, הנה אף דלירוף דברי הכ"ח בחדש של א"י שהביא ל"ש צנזון דיון דהו שדה ישראל, מ"מ נראה לי דבמדינת ענגלננד יש עוד סדרה להקל יותר מנשאר מקומות, דהנה במכרי"ם שיק (י"ד סי' ל"ב) כתב ראי ברורה לדברי החכ"ד מדברי הרא"ש (בפיה"מ פ"ב דכלאים מ"ג) דאיתא ימתין לה עד שיהליע, ואיכא גירושלמי עד כמה מהלעה עד שתכא בארץ ג' ימים במקום העיט ולא במקום הגריד, ופי' הרא"ש שם דפירושו דבארץ לה מתפשטין הימנו שרשים דקים אדומים כהולעת ולכן כשמכפכין מהיס השרשים, וכן נראה הדבר מוכרח שם לפרש המשנה, דאלי"כ למכ מהני היפוך (וכנראה דלכ כוח הגרי"א שהוצא בדברי טוע"ד שהביא כח"ב, ואין לי הספר טוע"ד מהדורה ג' וגם לא הגרי"א על י"ד) וע"כ דיש חילוק בין זריעה לנטיעה, וקיים

סימן מד

בענין הפגת צינתן של מים שלנו, לאפית מצות, ע"י חימום

לאמות שם המצות, המים שבבנק, הקמה, הבלים, כלם קרים באר, ואם המים רק בערך (SELCIUS 12) אי אפשר לנבל העיסה, כי לפני הקור, המים אינם מקשרים עם הקמה, שאלתי: אם בותר, בשעת החק, בזה, לחם הפענק ע"י השמל זמן מה, עד שיהיו המים בערך (SELCIUS 15) לאפשר הנבלת העיסה, פשוט, כמתחלת הלישה, כמפיקין בה והשמל לגמרי, כל זה רק להפיג צינתו, במשנה ברורה שם (תביח ל"ה).

ב"ה יום ה' ורא תשכ"ט לס"ק.
שוכ"ס לכבוד דיי"ג הרה"ג המפורסם חו"ג וכו' כש"ת מהר"ר בנימין זאב ווייס שליט"א, אב"ד רק"ק ערת ישורון ציריך יצ"ו.
אחדש"ת כמשפט לאהבי שמו.

ע"ד השאלה בענין מים שלנו, דלפעמים יש קור גדול בחורף, בחדש יאנואר, כשמתחילים

עיי"ש, וצ"ל דס"ל דלא שייך ברי ושמא באיסורין, וכן ל"מ מצד ע"א, ובשו"ע (אהע"ז סי' ס"ח סעיף ז') הביא דעת הרמב"ם, והרמ"א הביא שיטת החולקים בשם י"א עיי"ש.
ובעיקר הנידון עי' בראשונים (רמב"ן ורשב"א) שכתבו דזוהי פלוגתא בירושלמי, די' ש' סתירה בירושלמי בזה (ה"א וה"ו) אי מהימנא באומרת מוכת עץ אני גם לגבי איסורים או רק לגבי ממונות עיי"ש (א"ה ע"ע מל"מ ואו"ש שם).

ואמאי ספק ספיקא הוא וכו' ואבע"א באשת ישראל וכגון דקביל בה אבוה קידושין פחותה מבת ג' וכו'. הנה ידועה שיטת הרמב"ם (פ"ב מהל' סוטה ה"ד, ופ"ג מאיסו"ב ה"ב) דאשת ישראל קטנה שזינתה ברצון נאסרה על בעלה, וכבר נתקשו (עי' ראב"ד שם) דהא איתא ביבמות דפיתוי קטנה אונס הוא וא"כ אשת ישראל אמאי אסורה, ועי' במ"מ שביקש מקור לדברי הרמב"ם ולא מצא, אמנם כתב שם דלכאו' יש להביא מקור לדברי הרמב"ם מסוגיין דמקשינן דהא ס"ס הוא ומשנינן באשת ישראל ודקביל בה אבוה קידושין פחות מבת ג', והקשו התוס' (ר"ה ואי) דהא עדיין איכא ס"ס דספק שמא כשהיתה קטנה נבעלה ופיתוי קטנה אונס הוא, ותי' דשם אונס חר הוא, אמנם איכ"ל דהרמב"ם לא ס"ל כתי' התוס', אלא סבר דסוגיא פליגא אסוגיא דיבמות וס"ל דגם בקטנה שייך רצון, ופסק הרמב"ם כסוגיין, אמנם יש להעיר דהא לכאו' פשוט דגם לדעת הרמב"ם בקטנה ממש ודאי דלא שייך רצון כלל, וכ"ה בביהגר"א (עי' אהע"ז סי' ו' אות מ"ב, ועי' בית יעקב בסוגיין, וקוב"ש אות ל', וקוה"ע סי' ס"ו ו') דדעת הרמב"ם דוקא בקטנה מגיל ו' וכד' אבל לא פחות מכן, וא"כ בסוגיין דמיירי בפחותה מבת ג' הא מודה הרמב"ם דפיתוי קטנה אונס והדרא קושיא לדוכתא וצ"ב.

עוד נראה להביא מקור לשיטת הרמב"ם, דעי' בירושלמי (סוטה פ"ה ה"א) בהגה' ציון ירושלים (לבעל השואל ומשיב) שהקשה ההא דמקשינן בסוגיין אמאי לא נאסרה בת שבע ומשנינן דהתם אונס הוה ואבע"א משום דכל היוצא וכו', והא בת שבע קטנה היתה כדאמרינן בסנהדרין (ס"ט ע"ב) והא פיתוי קטנה אונס הוה ומאי שקלינן וטרינן בסוגיין, ונראה דזהו מקור נאמן להרמב"ם דלא קיי"ל דפיתוי קטנה אונס, ובציון ירושלים תי' דאף דאיכא הל"מ דגדלות דנקבה אינה אלא בי"ב שנה, מ"מ כיון דבזמנים הראשונים ילדו גם בקטנות (וכן בת שבע ילדה בקטנות כדאמרינן התם בסנהדרין) א"כ היה שכלם חזק, ולכן בזמנם גם בקטנות אי"ז אונס אלא רצון עיי"ש.

שם. עי' בהפלאה (לעיל ג' ע"ב בתור"ה ולידרוש) שהקשה לשיטת ר"ת שאינה נאסרת לבעלה בביאת עכו"ם (ואף שר"ת מיירי לגבי האיסור לבעול מ"מ נקטו האחרונים דה"ה מותרת לבעלה, א"ה ע"ע שם בהגה' ברוך טעם), א"כ אכתי איכא הכא ס"ס ספק אונס ספק רצון ואת"ל רצון שמא מעכו"ם נבעלה דאין ביאתו אוסרתה לבעלה עיי"ש מש"כ בזה, ובחת"ס (בסוגיין) כתב ליישב דאף דקיי"ל שאינה בודקת ומזנה מ"מ זה ברור שבודקת ואינה נבעלת לעכו"ם דחרפה גדולה היא לה להבעל לאיש אשר לו ערלה ולכך אי"ז כלל ספק שלא נבעלה לעכו"ם, (ואף דבזה"ז פרוץ הדבר בכ"מ מ"מ להל' הא כבר דחו הראשונים דברי ר"ת).

תוס' ד"ה ואי בעית אימא וכו' וא"ת אכתי וכו' איכא ס"ס דספק מוכת עץ וכו'. והראשונים כתבו עוד ע"פ הירושלמי דמוכ"ע לא שכיח וזהו ספק רחוק מאוד.

ומי א"ר אלעזר הכי והאמר ר"א אין האישה נאסרת וכו'. נחלקו הראשונים בביאור הגמ', דרש"י ותוס' פירשו דהכא ס"ד דאע"פ שיודע הבעל שודאי נבעלה אשתו אינה נאסרת אלא ע"י עדים,

וסגרה מלחמה בה בזה היחה לו הוכחה להראש שלא זרעו עד
 אהר הפסח: (ד) אבל אין להורות לאחרים בו. אין זה כדאי
 מלהגיל על שבט רוחין חמיו ישראל כמעט רובם אין מהרין מהחדש
 בשבט שנה ולא שייך לומר עליהם מוטב יהיו שוגגים בו וכבר נזכר
 מו"ח בדבר זה למעלה היחר מלך

הירושלמי שמעם הכיח ר"י בעל
 האוס' שיש חיבור אפי' בשל עובד
 סוכנים ואחר זה נמשכו כל הגדולים
 ואמר שיש לו פי' אחר על הירושלמי
 שלא דבריו ר"י ואזו אין לו עסק
 בזה אף אם היה לנו פי' כגון על
 הירושלמי אין לנו להרים ראש נגד
 כל הפוסקים *ומ"מ נראה לפי ע"ד
 ללמד זכות הגון על היתר בזה דרך
 איסור החדש בח"ל הוא פלוגתא

ולחוש מן הפסח (ד) אבל אין להורות לאחרים בחקוק שבוב שמיין
 ואינלמן ממינים אלו כי ז' (ה) מופק שיהיו שוגגין ואלו יהיו מוידן
 (כן משמע בעור בשם הראש' ומה' ס' ק"ח) (י')
ד"ה תבואה ח שנוערה אחר העומר וקצרה וזרעה
ובשעת העומר היתה החת הקרקע טולא
החחילה עדיין לשרש אסור:
ה"ה שבולת שהביאה שליש קודם העומר ועקרה
אחר העומר וחזר ושתלה והוסיפה התוספת
אוסר העיקר שהותר:

ומן הקציר: ז' כי מוטב שיהיו שוגגין בו. אבל אם רוב שחייב
 המדינה יין וז"ל? לשעורים ושבולת שועל רק לפעמים למאכל וליחא
 דוחקא לזיבורא במידי להפריש מאיסור חדש היכא דליכא אלא חד
 ספיקא שמא של אשחקד שמא של שנה זו מלוא למחוח בהמון עם
 להורות להם לאיסור דס"ם אין כאן
 דינמא ספק של אשחקד וזח"ל של
 שנה זו שמא תבואה זו מן המיעוט
 שמורה קודם העומר מופלג' מעומד
 דכיון דמיעוטה הוא לא עבד' מיניה
 ס"ם דמיעוט לגבי רובא כמאן
 ליתיה דמי כדליחא כדדיחא בתום'
 בשמעתין דפתח פתוח פ"ק דתבואה
 ע"כ ובס' לח"מ סוף מסכת הירומת
 האריך למעלה היחר על שזרעו
 האעשה מחדש מעטם שהשקק

דיש' מה' מלך ומחוח דף ע'
 ע"ל: (י' ומה' שיקלו בזה רוב
 רבנן קיימי קומי ובהרא'
 הכרע' מדינת נגד' מחוח
 על הירושלמי ר"ב מסכת מלך
 דמכני' שבו קיימים מחוח
 לכילת מזה גילי' סמך כתיבא
 לאר' מה' שבו מחוח שובי
 כוכבים מוכרים להם ועוד
 אמרו כיון שגילי' אלא דמן
 שם ויחרג כל מיקום מחוח'
 ר' אלעזר וכו' הכי מפורש דפי'
 דמחוח' ויחידא הוא ולא ק"ל
 כוונתו והתם מותר בח"ל
 ולכן היו קיימי מחחי שובי
 כוכבים וז"ל: דמחוח דכני'
 דרב' שני' ודינמא ס' לאסור
 בח"ל דלדורייחא ומה' אלא
 ובתקום שהתמודד ירושלמי
 חלק על הכלי ק"ל כהמחוח
 ככלי י"ל שזרע הדחק שאני
 ע"כ רב' ע"ו' וז"ל וז"ל שנה
 ע"כ שנתבנה הירוש' שביחא
 פ"כ ב"ח בשם גרומת מהש"ל
 וז' עוד רב' ל"ח דמי שבורגל
 כדאי פיריות ומפורסם כדאי
 רבאי' לניסוי איסור וכו' ועוד
 נראה דאין לנהוג איסור אלא
 כיוצא בזה כדאי' אלא אם מיכס
 כשזרעו עם ח"ל שיהיה יחיד
 אסור לו לנהוג איסור כשיהיה
 וכו' ע"כ: ז' ה' כדאי' ולא
 דפי' ע"ל ולחוח: ח"ל ע"כ
 ע"כ ולא נשפא ולחוח: ח"ל ע"כ

נקודות הבכפר

ז"ל: (בב"ר ס"ד) וז"ל
 נלפס' ד' כ"י' לא הוילי' גלוס
 המלכ' סמך מחחיין עולה
 חסיקין במחוח פ"ק ר"י
 ישמעאל דף ס"ד ע"כ רבנן
 דמי רב' שני' סכרי' דה' בח"ל
 דלדורייחא וז' ח"ל סמך אחר
 כדאי' אפי' לא י' אלא ח"ל
 כיון שח"ל אלא ח"ל כדאי' אלא
 דשיבך ע"ה מחחיין דמכני'
 חדש בח"ל דלדורייחא וז"ל
 לפסיקא וגם פשטי' דכני' אלא
 קידושין דף ל"ח ריבא' הכי
 גם מ"ה וז"ל ח"ל כדאי' אלא
 ח"ל דה' דף ע"ו וז"ל דגנן
 דף י"ט. לא לאח' הא' כלל
 כמו שהכתוב כ"כ בפי' רמ"ב
 דדוקא נזכר דגד' דגומת פ"ח
 נעמ' היא מדכני' מחחיין הכי
 וכן נגנזין דד"מ ח"ל ע"כ
 עולמ' כדמוכח בב"ב ע"כ ע"כ

בית הלל

נחשקין היוצאין מן השעורים
 ומשכנולת שועל הוא מותר
 שאינו יוצא מן. וזכר כבר
 זה המעשה שנה לדתו היחר זה
 מן פ"ט ז"ל כשיק העור
 והרובע על הגמ' העגל והחדש
 וכו' מפק' היוצא מן אינו
 נשחית' וכו' כדאי' אלא ח"ל
 ע"כ ובכר דמחי' נגד' ששורים
 משום שאין כלבה כ"י הובט
 ג"כ מותרת במפק' היוצא מן
 לחת מחקה חזק כגון דבש שקורין מ"ד
 וז"ל מ"ה ח"ל הוא דבר שחיו' תלויין בו וכבר אמרו ח"ל וז' כסא ולא שחיות כסא
 והוא לרדיה' במקום סכנה ומותר לשחוק' העשבים משעורים ושבולת שועל משני הפעם שכתבתי למעלה כ"ס
 להם משנה וכו' שכתבתי ראי' בהגמרא הל' ועוד והרובע אכל מי שהוא כרי' אין להק' בזה :

היוצא מהן. מותר וזרין להתיישב בדבר כי מחשבת הראש' ריש כלל
 ב' ומחשבות הדשן הג'ל ומשאר פוסקים משמע שאסור: והב"ח
 האריך להוכיח החדש אינו נוהג בשל עובדי כוכבים וכל דבריו
 תמוהים ודברי בעלי החוספות וסייעתם נכונים ורלוותיהם ברורות
 דעובד בשל עובדי כוכבים ובפ"ט הראיה שהביא הב"ח מהש"ס דפ"ק
 ד"ה דף י"ג יחא דהס' אי' לזו האי דיוקא דממחרת הפסח אכל
 מעיקרא לא אכל ה"ה דאכלי יסן ח"ל משום דפ"ק קידושין איכא
 חזק דס"ל דמושבתיים אחי' שלא נאסרה עד אחר ירושה וישיבה
 (ואיחא הס' ב"ס דהאי חזק ליה ליה האי דרשה דממחרת הפסח
 אכל מעיקרא לא אכל ורא' דס"ל מושבתיים כל מקום שאחם
 יושבים איח' ליה האי דרשה אס' כן האי דמשני ב"ה' לא ס"ד דכתיב
 ממחרת הפסח בו' ע"כ כ"ה ח"ל אי' לאו הך דיוקא דממחרת בו' ה"ה
 ללא הקריבו וחדש לא היה נוהג אלא עד לאחר ירושה וישיבה) אדרבה
 מכאנ"ל ראי' ברור' ג"כ החדש נוהג בשל עובדי כוכבי' דהא כיון דפ"ר'
 מתיבן הקריבו בו' מסיק אדעתיה דכל ח"ל של עובדי כוכבים היחה
 אפי' כי דייק ממחרת הפסח אכל מעיקרא לא אכל ליה אלא
 מתיבן הקריבו אכל האי דמיקרא לא אכל ליה שפיר ש"מ
 דעובד בשל עובדי כוכבים ועוד נראה לי רחיה ברורה מן הירושלמי
 רפ"ב דהלה גבי קמה לחה ויבשה ומשמע לי' דה"ה מלאו קמה לחה מכו
 שחאה אסורה משום חדש כלומר מי נימא כיון דסופה לקצור הוי חדש
 של ישראל או נימא כיון דעילי' ביד עובדי כוכבים מותר ח"ל למה לא
 ח"ל קמה יבשה מהו ח"ל אפי' יבשה דאין חילוק וזהו בשל עובדי
 כוכבים והר"ם מקו' בפירוש המשניות פי' לחה חדשה ויבשה יבשה
 מלא אשחקד וכבר ותימא גדולה למה לא החיזן העומר משל אשחקד
 וז' ירדתי לכוף דעמו דזכר ברור דפדרישית: ז' פוטב שיהיו שוגגין
 בו. עיין בח"מ ס' ת"ח סעיף ב' כג"ה: ח' שנוערה אחר
 העומר. ה"ה מרעה קודם העומר ולא השרישה לך לאחר העומר:
 ז' ולא התחילה עדיין לשרש. מבעיא בש"ס אס' מותר ללקוט
 התבואה המונחת בקרקע בשעת עומר ולאכלה או נימא דמחין
 כמנחמן ככלי וז"ל ללא השרישה קודם העומר כסעיף ג' דאסור
 משום הגדולים מה שאין כן כהא' או נימא כיון דמונחים בקרקע
 כגדולים דמי' ואסור מספק ודוקא בזרע אחר העומר הראשון אבל
 זרע קודם העומר כיון דנעשית יסן אס' כן פשוט דמותר ללקטן דהיי
 דאין העומר מחיין כיון דמונחים בקרקע מכל מקום כבר מותרים:

בשל עובדי כוכבים וכן משמע בה"ג ושמו ס"ל דהלכה
 כה"ק דר"ה ע"כ ויש לכונן דבר זה ע"פ מה שכתבתי כלע"ד:

באר היטב

שנה זו מזה למחוח בהמון עם ולהורות להם לאיסור. ובספר לחם משנה האריך
 למעלה היחר על שזרעו העעשה מחדש מעטם שהשקק היוצא מהן מותר
 וזרין להתיישב בדבר כי מחשבת הראש' ומח"ה ושאר פוסקים משמע שאסור
 ונגז' האריך גם כן להוכיח כדאי' ברורות מהש"ס החדש בח"ל דלדורייחא
 דלא כה"ס ע"כ:

(ה) מוטב. והז"ל כחכ שאין זה כדאי מלהגיל מאיסור חדש אלא דל' עיקר
 הפעם דנמדיניה אלו שהוא שם הדחק דחיו' של אדם הלוי כשהיית כבר
 שעורים ושבולת שועל כדאי הוא ה"ה דמחחי' דס"ל חדש אינו נוהג בח"ל
 לסמוך עליו בשעת הדחק כיון דלא איפסק הלכה בפי' כ"ה ע"כ והש"ך כחכ
 דאס' רוב שחיי' המדינה יין וז"ל? לשעורים ושבולת שועל רק לפעמים למאכל
 וליחא דזבורא היכא דליכא אלא חד ספיקא שמא של אשחקד שמא של

דח"ק דקדושין (דף ל"ח) דח"ק דמחחיין ס"ל חדש אין נוהג
 בח"ל דכתיב ביה בכל מושבתיים והיינו לאחר ירושה וישיבה דוקא
 ורא' ס"ל חדש טוב ככ"מ דמושבתיים' ככ"מ שאחם יושבים משמע ור'
 ישמעאל ור"ע פליגי ג"כ בזה דר"י ס"ל כתי' ור"ע כ"ה וזכש' הראש'
 כתב דר' ישמעאל ור"ע ס"ל כ"ה הוא ע"ס דבהדיא אמרין בגמרא
 אחר אביי מאן חזק דפליגי עליה דרבי אליעזר ר' ישמעאל היא' ז"ל
 ור"ע ס"ל כ"ה ותימא על הכי' שהעזיק תבואה זאת ולא הרגיש בטי'
 שיש בה כלל העולה כנגמרא לא איפסקא לגמרא בזה והיה לנו לומר
 דהלכה כהא' קמא דר"ה דייחוד ורבי' הלכה כרבי' אלא דפסקו
 כר"ה ובראש' כ"ה דמחחיין במסכת ערלה סמך מחחי' כוונתה
 ואפשר שהיה לדון בזה דיכול להיות דמסכת ערלה נשנית קודם
 למסכת קידושין וח"ה ס"ל סמך וזח"כ מחלוקת וממילא אין הלכה
 כהס' כדליחא כהגז' קמא (דף ק"ב) ויהי לנו לומר דהלכה כהא'
 קמא דכ"ה רבי' אלא דאין זה ברור מה נשנה חללה ופסקו לחומרא
 כסמכתא דערלה ואס' כן יש לנו לדון ולומר דבמדינות אלו שזרע
 שעת הדחק דחיו' של אדם חלוי בשחיות שזרעו ושבולת שועל
 כדאי' הוא הגמרא קמא לסמוך עליו בשעת הדחק כיון דלא איפסקא
 הלכה בפירוש בגמרא כ"ה. וראיה ברורה לזה מפ"ק דגדה (ד' ע')
 ח"ד מעשה ועשה רבי כרבי אליעזר לענין דיה שעתה דגדה לאחר
 שזכר אחר כדאי' הוא ר' אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק מאי
 לאחר שזכר חילומא לאחר שזכר דאין הלכה כ"ה אלא כרבי' כן
 בשעת הדחק כיבי עביד כוונתה אלא דלא אחמר הלכתא לא כמר ולא
 כמר ומאי לאחר שזכר דלא יחיד פליגי עליה אלא רבי' פליגי עליה
 אחר כדאי' הוא ר"ה לסמוך עליו בשעת הדחק כרבי' לפיניו דכל שאין
 הלכה פסוקא אלא שיש לומר דהלכה כרבי' אחי' שעת הדחק ודחי
 למלחא דרבי' כ"ה שאין לו לומר דהלכה כה"ק דר"ה כמ"ה אלא
 שהפוסקים החמירו לפסוק כ"ה וז"ל ודאי כדאי' הוא (ת"ק שלן
 ר"ה דהכא לסמוך עליו בשעת הדחק וכן איחא פ"ק דגיטין (ד' י"ט)
 כדאי' הוא ר"ה לסמוך עליו בשעת הדחק ח"ה דה"ק פליגי עליה
 הס' והלכה כרבי'. והפוסקים שלא חשו לשעת הדחק בזה דבארלות
 שלם אין זה דחק כל עיקר דהס' הוי בארלות החמיר ובהרבה
 שנים לא יודמן שיהיה באתה שנה איסור חדש אבל בארלות שיש
 בהם קרירות זמן החורף נמשך עד פסח ודאי מודים שיש לסמוך
 להק' בזה כיון שחיו' של אדם חלוי מונס בזה שיעקר שחיה שלם
 הוא שזרעו שיעור וכו' ומו"מ ז"ל כתב שמלא תבואה אחת כהגהות
 רש"ל בשם משיל דזק בשם רבינו אביגדור כ"ך בשם תבואה ריב"ה
 כה"ק דר"ה ע"כ ויש לכונן דבר זה ע"פ מה שכתבתי כלע"ד:

בית לחם יהודה

חדה דרום עובין וי"ט. נחשקין היוצאין מן השעורים
 וז"ל מ"ה ח"ל הוא דבר שחיו' תלויין בו וכבר אמרו ח"ל וז' כסא ולא שחיות כסא
 והוא לרדיה' במקום סכנה ומותר לשחוק' העשבים משעורים ושבולת שועל משני הפעם שכתבתי למעלה כ"ס
 להם משנה וכו' שכתבתי ראי' בהגמרא הל' ועוד והרובע אכל מי שהוא כרי' אין להק' בזה :

חזק דרום עובין וי"ט. נחשקין היוצאין מן השעורים
 וז"ל מ"ה ח"ל הוא דבר שחיו' תלויין בו וכבר אמרו ח"ל וז' כסא ולא שחיות כסא
 והוא לרדיה' במקום סכנה ומותר לשחוק' העשבים משעורים ושבולת שועל משני הפעם שכתבתי למעלה כ"ס
 להם משנה וכו' שכתבתי ראי' בהגמרא הל' ועוד והרובע אכל מי שהוא כרי' אין להק' בזה :

חזק דרום עובין וי"ט. נחשקין היוצאין מן השעורים
 וז"ל מ"ה ח"ל הוא דבר שחיו' תלויין בו וכבר אמרו ח"ל וז' כסא ולא שחיות כסא
 והוא לרדיה' במקום סכנה ומותר לשחוק' העשבים משעורים ושבולת שועל משני הפעם שכתבתי למעלה כ"ס
 להם משנה וכו' שכתבתי ראי' בהגמרא הל' ועוד והרובע אכל מי שהוא כרי' אין להק' בזה :

(ס' רצ"ג סעיף ג' בה"ה) מוטב שיהיו שוגגין בו. נחשקין היוצאין מן השעורים וז"ל עובדי האדם לרובו שעורים ושבולת
 שועל קודם יום ה' העומר אס' מחחיין הס' רוב שחייים שזרעו אין להורות לאיסור אבל אם רוב שחייים יין
 ואינם לרובן משעורים רק לפעמים למאכל מזה למחוח בהמון עם ולהורות להם לאיסור כה"ה. הובא
 משם יכול לאלו מנישול שהנכס כללים שכתבנו בהם חדש. הר"ם ואס' מותרין בשח' וי"ה נראה לי דמותר

ק ממלא דרבינא
מנחות ס"ט וע'
ביר"ד ס' ר"ג

פסח במ"ש דא? אומר קידוש והבדלה בפעם אחת (מג) יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית
הכנסת: הגה וחס אין לו יין ורריך לקדש יקנה"ו ע"ל סימן רנ"ו: י (מד) אסור לאכול (נד) [ו] חדש
(מה) * אף בזמן הזה בין לחם (מו) בין קלי (מו) בין כרמל (מה) עד תחלת ליל י"ח בניסן
(מט) ובארץ ישראל עד תחלת ליל י"ז בניסן:

באר היטב

נגד משמעות הרב דמשמע לעולם יש לספור אחר קידוש אם לא
כשחל במ"ש וכן נוהגין: (כד) חדש. כתב המ"א העולם סומכין
ב"ש ולעין אם מי ששכח וספר בלא ברכה כתב הפרי"ח שאינו יכול
השונה כנה"ג וסמא דחי וצית דוד כהפרי"ח וסיים והכי נקטינן:

משנה ברורה

במ"ש נס"י חפ"ו [הגר"א וחי"י]: (מג) יש לספור קודם. כנ"ל
לדפוקי יומא מאחרין כמה לאפשר אע"ג שמקבל הכא קדושת
יו"ט בקידושו (ג) מ"מ קדושת שבת גדולה מקדושת יו"ט ודעת
הט"ו ללא דוקא אם חל יו"ט אחרון במו"ש דה"ה אפילו בחול נמי יש
להקדים ספירה לקידוש דטפי עדיף לאחר קדושת יום השביעי
שהוא מן החורה מלקבל קדושת יו"ט אחרון שאינו אלא מדרבנן
אלא (גא) האחרונים חלקו עליו: י (מד) אסור לאכול חדש.
היינו תבואה שנשרשה אחר ט"ו בניסן שהוא זמן הקרבת העומר
דלא נשרשה קודם העומר העומר מתירה כדאימא ביו"ד סימן
רנ"ג וע"ש עוד שחדש שיין רק בחמשת המינים חטים ושעורים
וכוסמין ושכולה שועל ושיפון: (מה) אף בזמן הזה. מדכתיב
ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עלם היום הזה וגו' ככל מושבותיכם
משמע מזה דאף בחוץ לארץ נוהג איסור עד עלם היום דהיינו
יום הבאת קרבן שהוא ט"ו בניסן ומשום ספיקא דיומא מחמירין
עד על יום אחד. והנה ביו"ד סימן רנ"ג כתב רמ"א היתר להדש
דחי ס"ס חדא שמא התבואה היא משנה שעברה ואת"ל משנה זו
דלמא נשרשה קודם לעומר וה"ה אם הוא מקום שמביאים תבואה
ממקומות אחרים שתבואתן נשרשה קודם לעומר וכתבו האחרונים
דנמדינת פולין אין להקל כ"א בחטין ושיפון דרובא דרובא נורעים
נחודש חשון ואין שיין בהם חדש [אם לא אותן שידועין שנורעו
נרקן] אבל שעורים ושכולה שועל וכוסמין רובן וכמעט כולם נורעים
אחר הפסח וגם אין רגיל להביא שם תבואה ממדינות אחרות אין
להקל בהם. ומ"מ רוב העולם אין נוהגין כלל באיסור חדש ויש
שלמדו (נב) עליהם זכות לפי שהוא דבר קשה להיות זכיר בזה
וכן סומכין מפני הדחק על מקצת הראשונים שסוברין שחדש בחו"ל
אינו אלא מד"ס שגזרו משום א"י ולא גזרו אלא במקומות הסמוכין
לא"י כגון מזרים וצבל ויש שלמדו עליהם זכות סוברין שחדש אינו
נוהג אלא בתבואה של ישראל אבל לא בשל עכו"ם ולפ"ו נריך
נה איסור חדש. והנה אף שאין בידינו למחות ביד המקילין מ"מ
מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא (נד) איסור לאורייתא ככל גווי. ודע עוד דאף שכתבנו לעיל בשם האחרונים דבחתין
אין לחוש כלל שמא הם של חדש מפני דהרוב נורעו בודאי בחודש חשון כהיום שדרך להביא ע"ד מסלת הברזל קמח חטים ממקומות
הרחוקין וידוע שבפנים רוסיא נמלא הרבה מקומות שנורעו החטין בקצין ומאזי שם חדש כמעט יותר מן הישן אם יודע שבה הקמח
משם נריך ליהור בזה בימות החורף שאז כבר נעשין הקמח מתבואה חדשה. ולענין שבר יותר דיני חדש עיין ביו"ד ס' רנ"ג
ובאחרונים שם: (מו) בין קלי. גרעינים של חמשה (נה) המינים הג"ל הקלוין באור: (מו) בין כרמל. היינו (נו) שנחמולל ביד
ולא הוכה באור: (מח) עד תחלת וכו'. וכתבו האחרונים דאף הגוהרים מחדש (נו) אינם נוהרים בפליטת כלים אם לא שברור
לו שנחשבל בו מתבואה חדשה ונראה שאף בזה אין להחמיר (נח) רק בתוך מעל"ע מן הציסול הראשון: (מט) ובא"י עד תחלת
וכו'

שערי תשובה

ולא ספר גלילה א' וגלילה שאחריה היה ש"ץ והואיל בנכרתו לאחרים ע"ש
בשם סמא דחי והוא ז"ל העלה דלפילו אם האחרים לא ספרו לעולם
ויאלו ע"י הש"ץ הוא גם נספירה מ"מ יכולים למנות שאר הימים בנכרה
להיות ש"ץ להוילא אחרים ובמקראי קודש חלק עליו ובכ"י הביא בשם
[ו] חדש. ענה"ט ועיין בגאוניס בתראי ובשו"ת צ"ח ההדשות ובש"י

ביאור הלכה

ימי השבוע דליתו לעיכובא שיזכר גם הימים וכמו שהספיקו האחרונים
[עיין בח"י סק"מ] ולהכי יש לומר דה"ה אם טעה בו דלא גרע מלא הזכיר
כלל משא"כ ביומא דמשלם שבועי דהתם מן הדין נריך להזכיר גם ימים
והוא לעיכובא וכנ"ל נסק"ו א"כ פשוט דה"ה אם טעה בהשגון הימים
ספירתו לאו כלום הוא והו כדילג לגמרי וסופר שאר הימים בלא ברכה
ואפשר דעת הט"ו דאפילו ביומי דמשלם שבועי נמי יש להקל לענין
ספירות של ימים הבאים כיון דלכמה פוסקים בלא"ה אין הימים מעכבין
זה את זה וא"כ עכ"פ יש להקל בנכון זה שעכ"פ הזכיר אחד המספרים
או יומי או שבוע ועיין בא"ר שפקפק ג"כ על עיקר דינו של הט"ו וז"ל:
למעשה ובפמ"ג ג"כ דיבר בזה ויש ט"ס בדבריו ולא יכולתי להבין דעמו:
* אף בזמן הזה. עיין מ"ב מש"כ דאין בדינו למחות ביד המקילין כ"כ
כמה אחרונים וזידדו למלא טעם למנהג העולם וכמש"כ במ"ב
ומ"מ באשר ידוע שכמה וכמה מן הנוהגין מחשש איסור כל דבר בארבי
איסורים מקילין ג"כ בזה וקיצת הדבר ראיתי מפני שסוברין שמי שרואה
לוהר נריך לזהר בכל החומרות משמרים ושכר וי"ש וכן בפליטת כלים
והוא דבר קשה לזהר במדינות אלו ע"כ סומך כל אחד עצמו על מנהג
העולם להקל לגמרי אבל לעני"ד אין נכון הדבר דכי נשכיל שקשה לו
לזהר בכל החומרות יקל לגמרי דהלא בקמח נקל לזהר כהיום שמאזי בכל
המקומות קמח מחטים הנורעים בחשוון (ושמעתי מידועים שקמח מחטים
הטובים הנורעים בפולין כולם מנורעים בחשוון וכן הבאים מוואלין רובם
ישן מאלה שנורעו בחשוון) וגם מן הסתם אפשר דרובן ישן הם וכן בשכר
יש כמה אחרונים שמגדיין להקל ע' פני"י ומשכנות יעקב ועוד אחרונים.
וגם בשכר אינו ודאי חדש דאף בימות החורף כמה פעמים נעשה השכר
ממאל"ץ משעורים ישנים (ואף דכמה גדולי האחרונים מחמירין אף בשכר
כמבואר ביו"ד ובאחרונים שם מ"מ המיקל יש לו על מי לסמוך) ובספק כבר
יש לנו דעת האו"י שכח דיש לסמוך בשעת הדחק על הדין הסוברין דחדש
דרבנן והו ספק דרבנן וכן בפליטת כלים ושמרים יש ג' דדים להקל אבל
בגריפין עצמם של שעורים ושכולה שועל במדינתנו שם ודאי חדש בחורף.
אף דלא נוכל גם בזה למחות בהעולם שנהגו להקל וכמש"כ האחרונים
אבל ראוי ונכון להחמיר לעצמו עכ"פ בזה דהלא לגדולי הראשונים הוא

שער הציור

(ז) לבוש: (גא) ח"י וא"ר ומאמר מרדכי דלא לימו ללולוי ביו"ט שני וכ"כ הפמ"ג דלא נהגינן כווחיה דהט"ו: (נג) אחרונים: (נג) גם זה מבואר
באחרונים: (נד) וגם הגר"א היה מחמיר באיסור חדש ככל איסורי תורה: (נה) כריחות דף ד' ע"ב ברש"י ע"ש ולפלא על פירש"י בחומש על קלי
דהיינו קמח העשה מקליות דלא משמע הכי בכריחות דף ה' דאימא שם דקלי היינו דאימא בעיניה וכן ביאר רש"י ג"כ שם דהיינו שלא נעוין וכן
פירש הרא"ה בספר החינוך וז"ע: (נו) רש"י שם בכריחות והרא"ה בספר החינוך פירש דכרמל היינו תבואה קלויה בשנלים ולדידיה ז"ל מה דאימא
נגמרא דכרמל היינו שלא נשתנה מברייתו הכונה שעדיין לא נחרקו הגרעינים משנלים: (נו) ועיין במ"א שמגיד דלא נישל עתה מין אחר יש
להחמיר גם בפליטת כלים: (נח) דלאחר מעל"ע שהוא נט"ל יש לסמוך על המקילים כן נ"ל: